

חוי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

עלון מס'
22

בגליון השבוע

מענייני שבת

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

מדיני שבת

צמותיה של הילדה התפרקו האם מותר לשוב ולקולען בשבת?

על בריאת הקב"ה את חוה מצלעו של אדם הראשון, כתוב בפסוק (בראשית פרק ב' פסוק כ"ב) "ויבן ה' אלוקים את הצלע", ודרשו חז"ל (מסכת שבת דף צ"ה ע"א) מלמד שקילעה הקב"ה לחוה והביאה אצל אדם, דהיינו שהקב"ה קלע את שערותיה והביאה לאדם הראשון. ומשום כך אסרו חז"ל לקלוע שיער בשבת, (שו"ע סימן ש"ג סעיף כ"ו) שהרי זה דומה למלאכת "בונה", וכמו שרואים בפסוק שקראה התורה לקליעת שיער לשון בניה - "ויבן". (מ"ב ס"ק פ"ב).

וכמו כן, אסור בשבת להתיר צמות הקלועות, שהרי זה דומה למלאכת "סותר", דהיינו פירוק הדבר. (שו"ע שם).

כיצד מותר לסרק את השערות בשבת?

סירוק השיער בשבת אסור, (שו"ע סימן ש"ג סעיף כ"ז). משום שיש שערות שכבר נתלשו קצת או שערות שלא במקומן שנתלשות ע"י הסירוק, וזה נוח לאדם שיתלשו, ועובר בזה משום מלאכת גוזז. (מ"ב ס"ק פ"ה ופ"ו). ועיין גליון הקודם, שהבאנו מחלוקת האם גזיזת השערות למען ייפוי הגוף, שלא לצורך השערות עצמן, אסורה מן התורה או מדרבנן, אך פסק השו"ע הוא שאסורות מן התורה. אמנם, ישנה אפשרות לסדר מעט את

איסור גוזז מדרבנן. [ומשום כך, לא כדאי להתרגל לכסוס ציפורניים בפיו או בידו, משום שמתוך הרגל אפשר לבוא לידי איסורים בשבת].

בדין ציפורן שנתלשה במקצת, ישנו חילוק, שאם נתלש רק מעט מהציפורן, אסור מן התורה להסירה כמו אילו לא היה נתלש כלל.

אבל אם רוב הציפורן נתלשה כבר, אין בזה איסור מן התורה להסירה. והטעם, משום שמן התורה כיון שנתלשה כבר רוב הציפורן והמיעוט שנשאר קרוב להתלש ג"כ, נחשב הדבר לתלוש כבר. אך חכמים אסרו לתלוש את הציפורן אפי' אם כבר נתלשה רובה. אמנם, במקום שיש לו צער מזה, מותר להסירה, מפני שבמקום צער לא גזרו רבנן. וכ"ז דוקא לתלוש ביד, אבל ע"י כלי אסור בכל אופן. (שו"ע סימן שכ"ח סעיף ל"א, ובמ"ב ס"ק צ"ה וצ"ו).

האם מותר בשבת לגרד את הלכלוך שתחת הציפורן?

כמובן שבעצם ניקוי הלכלוך שתחת הציפורן אין כלל בעיה. אלא שצריך ליזהר שלא לגרד את הציפורן עצמה, שאז יכול לעבור באיסור גוזז. (ביאור הלכה סימן קס"א ד"ה הוא צריך לנקות).

בשעת הצורך, כגון שצריך ליטול ידיו, כדאי להשתמש בקיסם עץ שיכול לנקות את הלכלוך היטב ואינו מגרד

שער הראש ע"י מברשת משערות רכות. ונהגו שתהיה המברשת הזו מיוחדת לשבת, כדי שלא יהיה נראה כעובדין דחול. (מ"ב ס"ק פ"ז). וצריך לדעת, שגם בזה אסור לסרק את השערות אלא רק לסדרם מעט.

האם מותר לסרק "פאה" בשבת?

יש להבדיל בזה בין ב' אופנים של סירוק הפאה. אופן האחד, סירוק פאה הרגיל שעושים בכל יום, שנכון להימנע מלעשות זאת בשבת, אבל מותר להחליק את שערות הפאה ע"י מברשת עם שערות רכות, כמו שכתבנו לענין שערות הראש. (שמירת שבת כהלכתה ח"א פרק י"ד סעיף מ"ו).

ואופן השני, שהוא עיצוב הפאה מחדש וסירוקה ע"י חומרים מיוחדים, שזה אסור מחמת שני איסורים. א' משום איסור תלישת שערות. ב' משום "תיקון מנא" - תיקון כלי, שכיון שהפאה אינה טובה באופן זה ללבישה, א"כ כשמסרקים אותה מתקנים אותה ללבישה. (שם הערה קכ"ג. וח"ג על הערה הנ"ל. וספר קצות השולחן סימן קמ"ג הערה ו').

ציפורן שנתלשה קצת האם מותר להסירה לגמרי בשבת?

גזיזת ציפורניים היא בכלל איסור מלאכת גוזז, (שו"ע סימן ש"מ סעיף א'). והגוזז ציפורניו בכלי עובר באיסור דאורייתא. (לפי דעת הריב"ש שהובאה לעיל בגליון הקודם, וכן הוא פסק השו"ע.) ואם תולשן ביד, עובר על

הלכות שבת - המשך

את הציפורן.

האם מותר לחתוך יבלת בשבת?

אסור לחתוך יבלת מגופו בשבת, בין ע"י כלי, ובין ביד, (שו"ע סימן ש"מ סעיף ב.) ואפ"י ע"י השיניים ג"כ אסור. (מ"ב ס"ק ח.) אמנם יש בזה חילוק, שמדאורייתא רק ע"י כלי אסור, ומדרבנן אסרו אף בידו או בשיניו. (מ"ב ס"ק ו, עיי"ש עוד.)

ובמקום שהדרך לחתוך ביד או בשיניים, כגון חתיכת עור שנתלשה קצת בשפתיים, אסור לחותכה כך מן התורה. (ביאור הלכה ד"ה יבלת.)

האם מותר לקלף גלד של פצע בשבת?

השו"ע (סימן שכ"ח סעיף כ"ב) כותב, שמותר להעביר גלדי המכה. וביאר בספר קצות השולחן (להגר"ח נאה זצ"ל, בסי' קל"ו בבדה"ש ס"ק כ"ב, ושמירת שבת כהלכתה ח"א פרק ל"ה הערה ע"ח). שהטעם הוא, מפני שסוף הגלדים ליפול מעצמם [ומשא"כ

- בחתיכת עור שנתלשה קצת, שאסור לתולשה בשבת]. אמנם, אם יודע שהדבר יגרום לדימום, אסור להוריד את הגלד בשבת. (שמירת שבת כהלכתה ח"א פרק ל"ה סעיף ל"א.)

נשארו על העוף המבושל קצת נוצות, האם מותר להורידם בשבת?

- הסרת נוצות מן העוף היא ג"כ בכלל מלאכת גוזז, בין בחיי העוף ובין לאחר שחיטתו. (מ"ב סימן ש"מ ס"ק ה.) אמנם, אם העוף מבושל נחלקו בזה הפוסקים, יש מתירים ויש אוסרים. (עיין שמירת שבת כהלכתה ח"א פרק ג' בהערה על סעיף ל', והערה פ"ג.) ובאגרות משה (או"ח חלק ד' סימן ע"ד בורר אות ט') כתב, שאם אפשר להשליכן בפיו בעודו אוכל את הבשר יעשה כן, ואם א"א יכול ליטלם קודם אכילתו לאלתר.

בגליון הבא:

- האם מותר לחמם בקבוק של תינוק בתוך מים חמים?

יש לי חצר גדולה עם דשא ורוצה אני לאכול שם את סעודת השבת, האם יש איזה בעיה בדבר?

האם מותר בשבת להעביר אגרטל עם פרחים ממקום למקום?

אם הפרחים נפלו מהאגרטל האם מותר להחזירם אליו בשבת?

האם מותר להוסיף מים לאגרטל בשבת?

קבלתי זר פרחים בשבת, האם מותר ליתנם בתוך מים? ■

לעילוי נשמת

מרת נחמה שרה
בת ריבי מאיר ע"ה
נלב"ע ג' שבט
ת.נ.צ.ב.ה

לומדים הלכה למעשה בשיטה ייחודית בקצרה, בעיון או לסמיכה ברבנות

איך לומדים:

ליזוי ותמיכת רב

מענה רב לשאלות במייל ובטלפון, הכנה וסיוע לבחינות הרבנות

מבחנים

תקבל כלים ועזרים ללימוד, לזיכרון ולהעמקה המביאים לשליטה בחומר לאורך זמן

שיעורים

כל 3 ימים תקבל למייל שיעור הכתוב בשיטה בהירה וממוקדת

הירשם עוד היום לאחד ממסלולי הלימוד שלנו

והצטרף לאלפי לומדים בארץ ובעולם המגיעים לרמה גבוהה בידיעת ההלכה

לקבלת העלון ישירות למייל שלך: daat@limd.co.il

